

Andet Afsnit.

Universitetets, Kommunitetets og den polytekniske Læreanstalts økonomiske Anliggender.

A. Almindelige Bestemmelser og Forhandlinger samt Afgjørelser af enkelte Tilfælde.

I. Byggeforetager ved Universitetet m. m.

1. *Ombygning af den tidligere Embedsbolig for Professor zoologiæ til Brug for den zoologiske Undervisning m. m.*

I Skrivelse af 15de December 1891 indstillede Konsistorium til Kirke- og Undervisningsministeriet, at der ved Professor mineralogiæ's Bortflytning fra hans Embedsbolig i Kommunitetsbygningen mod Nørregade til det nye mineralogiske Museum skaffedes en større Plads for den zoologiske Undervisning. Den saakaldte zoologiske Studiesel i Kommunitetsbygningen var ganske utilstrækkelig, og dette medførte store Ulemper for de Studerende og for Undervisningen. Hertil kom, at ikke blot de Studerendes store og stadigt voxende Antal gjorde det overmaade ønskeligt, eller rettere aldeles nødvendigt, at fordoble de til den mere elementære Undervisning hørende Præparater, men at ogsaa den Forandring i Undervisningsmaaden og Undervisningsstoffet, som den fremadskridende Udvikling havde ført med sig, krævede en stadig Forøgelse af Pladsen til Præparaterne, særligt de anatomiske, til deres Opstilling, Opbevaring m. m. De følelige Mangler i saa Henseende vilde kunne afhjælpes ved, at Embedsboligen for Professor mineralogiæ anvistes til Embedsbolig for Professor zoologiæ, medens dennes Bolig, med Undtagelse af de to sidste Fag af Gavlen mod Krystalgade, blev benyttet til Udvidelse af de zoologiske Undervisningslokaler, saaledes at der ved Ombygning af Forbindelsestrappen mellem Etagerne tilvejebragtes en let og naturligere Forbindelse mellem Studieselens øvre og nedre Afdeling og Auditoriet. Ved denne Udvidelse af Lokalerne for den zoologiske Undervisning vilde efter Konsistoriums Overbevisning dette Forhold være

fyldstgjørende ordnet for et langt Tidsrum, selv naar Hensyn toges til den Udvikling, som de zoologiske Læremethoder kunde ventes at ville undergaa.

Den Del af Tjenesteboligen for Professor zoologiæ, der ikke blev benyttet paa den angivne Maade, vilde i Overensstemmelse med et af Professor pharmaciæ fremsat Ønske kunne anvendes til et farmaceutisk Bibliothek og Opstilling af Universitetets farmakologiske Samling. Denne var adspiltet paa flere Steder og tildels vanskelig tilgængelig; en Del af den blev opbevaret i et Værelse ved Festsalen og en Del i Auditoriet Nr. 5, hvor dens Nærværelse forvoldte ilde Lugt og blev overflødig ved de farmaceutiske Forelæsnings Hensyn til den nye farmaceutiske Lærestanstalt.

Idet Konsistorium i samme Skrivelse udtalte sig angaaende Flytningen af Universitetskontorerne fra Værelserne i Kvistetagen over Konsistoriums Sal til de af Kvæsturen tidligere benyttede Lokaler i Kommunitetsbygningen, jfr. Univ. Aarb. for 1890—91 S. 772—75, bemærkede Konsistorium, at det forment, at fornævnte Kvistværelser aldeles burde fjernes og Rummet benyttet til at give Konsistoriums Sal en større Højde, idet den var altfor lav i Forhold til dens Størrelse.

Med Hensyn til det sidstnævnte Forslag meddelte Ministeriet i Skrivelse af 28de Marts 1892 Konsistorium, at da Bygningsinspektøren havde udtalt sig imod Hævningen af Loftet, da denne vilde medføre store Udgifter, maatte Ministeriet nære Betænkelighed ved denne Foranstaltning.

Angaaende Omdannelsen af den af Professor zoologiæ benyttede Embedsbolig blev der af Ministeriet stillet Forslag paa Finanslovforslaget for 1893—94 paa Kommunitetets Budget om en Bevilling paa 7210 Kr. til Lokalernes Istandsættelse og 3402 Kr. til Anskaffelse af Inventarium i Anledning af Lokalernes Udvidelse, hvilke Forslag bleve bevilgede af begge Rigsdagens Thing, ligesom et Forslag om et Beløb af 975 Kr. til Istandsættelse af den af Professor mineralogiæ hidtil benyttede Embedsbolig blev bevilget paa Tillægsbevilling for samme Finansaar. Disse Istandsættelser have derefter fundet Sted i Sommeren 1893.

2. *Det bakteriologiske Laboratoriums Flytning til det kemiske Laboratoriums tidligere Bygning i Ny Vestergade.*

I Skrivelse af 8de Januar 1892 udbad Kirke- og Undervisningsministeriet sig Konsistoriums Erklæring med Hensyn til Benyttelsen af det tidligere kemiske Laboratoriums Bygning i Ny Vestergade, naar det nye kemiske Laboratorium blev taget i Brug i Sommeren s. A.

Efterat Konsistorium havde indhentet Erklæringer fra Fakulteterne, bemærkede det i Skrivelse af 12te September s. A., at Konsistorium blandt de forskjellige Maader, paa hvilke fornævnte Bygning kunde tænkes anvendt til Universitetets Tarv, forment at maatte foretrække, at der under Forudsætning af, at den af Universitetet ønskede ordinære Professur i almindelig Pathologi blev oprettet, blev anbragt de fornødne Lokaler til et bakteriologisk Institut og i Forbindelse dermed en Embedsbolig for den eventuelle Professor. Det kunde vel muligvis forventes, at man ved den

endelige Ordning af de lægevidenskabelige Institutioners Bygningsforhold vilde søge at bringe det bakteriologiske Institut i umiddelbar Forbindelse med de øvrige lægevidenskabelige Indretninger, men dels var dette dog ikke givet, dels var det uvist, hvor lang Tid der vilde forløbe, inden en saadan Ordning kunde iværksættes, hvorhos en foreløbig Anbringelse af det bakteriologiske Institut i Bygningen i Ny Vestergade ikke vilde foregribe en anden senere Ordning. Paa den anden Side vare de Lokaler, der vare anviste det bakteriologiske Laboratorium i botanisk Museums Kjælderetage, ganske utilstrækkelige og afgave navnlig ingen Plads til de forskjellige bakteriologiske Kursus, som bleve mere og mere besøgte og anerkjendte som et næsten uundværligt Laboratorium i den lægevidenskabelige Uddannelse. Ved Siden deraf maatte fremhæves, at det botaniske Museum gjentagne Gange havde klaget over i høj Grad at savne Plads og vilde have særdeles god Brug for det bakteriologiske Museums nuværende Lokaler. Konsistorium formente derfor, at der vilde opnaaes en væsentlig videnskabelig Fordel for Universitetet, naar der i Bygningen i Ny Vestergade blev indrettet dels et Laboratorium for vedkommende Professor, dels et Arbejdsværelse for Viderekomne og en større Kursussal og i Forbindelse dermed blev givet Professoren, hvis Virksomhed maatte antages efterhaanden at blive stærkt knyttet til de dér forefaldende Arbejder, en Embedsbolig. Efter en foreløbig Undersøgelse vilde dette kunne opnaaes ved at anvende Forbygningen med Undtagelse af de for Portneren nødvendige Rum samt et Lokale paa anden Sal i Bagbygningen til de nævnte Ojemed, idet man herved uden synderlige Omkostninger vilde erholde en god og formaalstjenlig Installation.

Ministeriet meddelte derefter Konsistorium i Skrivelse af 21de September s. A., at det ansaa det for rettest, at Ministeriet selv tog fornævnte Ejendom i Besiddelse, dels ikke for Tiden fandt Anledning til at tage nærmere Stilling til Spørgsmaalet om Ejendomsretten til den paagjældende Ejendom, men vilde søge Udgifterne til Vedligeholdelse og Skatter m. v. afholdte af Statskassen indtil videre, dels heller ikke for Øjeblikket fandt Anledning til at træffe varig Bestemmelse om Brugen af Ejendommen, men i saa Henseende skulde have de i Konsistoriums Skrivelse fremsatte Ønsker i Erindring.

Ejendommen overgik derefter til Ministeriets Brug, og paa Finanslovsforslaget for 1893—94 blev der dels stillet Forslag om Afholdelse af Vedligeholdelsesudgifter og Skatter m. v. vedrørende Ejendommen, der af Ministeriet var taget i Brug til de aarlige Kursus for Skolelæreres og Lærerinders videre Uddannelse, Skoleexaminationskommissionen m. v., dels til 3die Behandling af fornævnte Forslag stillet Forslag om en Bevilling paa 14123 Kr. til Istandsættelse af Ejendommen, med Bemærkning, at der i denne var Lokale for det bakteriologiske Laboratorium og Embedsbolig for Laboratoriets Bestyrer.

Det bakteriologiske Laboratorium er derefter i Sommeren 1893 henflyttet til fornævnte Ejendom, jfr. foran S. 7.

3. *Forslag om Opførelse af et Gymnastikhus for de Studerende.*

Efterat Konsistorium i Aaret 1888 havde modtaget et Andragende fra en større Kreds af Studenter om, at der maatte blive søgt tilvejebragt et Gymnastiklokale til Brug for de Studerende, nedsatte Konsistorium et Udvalg, bestaaende af Universitetets daværende Rektor, Professor, Dr. juris W. Scharling, samt Professorerne, Dr. phil. Holm og Dr. med. Reisz for at tage denne Sag under Overvejelse.

I Skrivelse af 29de November 1889 til Kirke- og Undervisningsministeriet indberettede Konsistorium, at det fra dette Udvalg derefter havde modtaget en Erklæring, hvori Udvalget meddelte, at det først havde undersøgt, om det var muligt at erholde et passende Lokale tilleje, men hurtigt kom til den Overbevisning, at dette ikke var muligt. Udvalget havde derpaa undersøgt, paa hvilke Steder det havde ment at kunne finde en Byggegrund til Opførelsen af et Gymnastiklokale, og foreslog efter Konference med Direktøren for botanisk Have, at der valgtes en Grund i botanisk Have, oprindelig henimod Gothersgade, hvilket dog senere forandredes til en Grund, beliggende henimod Sølygade. Udvalget havde derhos indsendt en af Bygningsinspektør, Etatsraad Herholdt udarbejdet Plan med Overslag over en Gymnastikkygning, beliggende i botanisk Have, samt en Redegjørelse for, hvilket Personale og Materiel der vilde behøves til Gymnastikundervisningen.

Konsistorium indsendte derhos en fra Kvæstor indhentet Erklæring, idet det bemærkede, at der til Bygningens Opførelse efter Bygningsinspektørens Overslag var paaregnet et Beløb af . . . . . 42028 Kr. 20 Ø.
derunder indbefattet den i Kvæstors Skrivelse særlig beregnede Udgift ved Anbringelse af Styrtebadsapparater.

Til Anskaffelse af Materiel var anslaaet	1360 —
Ialt	43388 Kr. 20 Ø.

De aarlige Udgifter vare derhos ansatte saaledes:
Til Vedligeholdelse og Nyanskaffelse af Materiel . . . . . 150 Kr.

Til at lede Undervisningen:

En Lærer med et aarligt Vederlag af	2000 Kr.	
og en Assistent	800 —	
		2800 —

Endelig var til Renholdelse af Salen m. v. og Fyrbødertjeneste paaregnet aarligt	400 —
--	-------

Ialt	3350 Kr.
----------------	----------

foruden Udgifter ved Opvarmning og Belysning.

Konsistorium udtalte, at det meget maatte ønske, at der blev tilvejebragt et Gymnastiklokale, og at Kommunitetet vilde være fuldstændig istand til at bære de derved foranledigede Udgifter, og indstillede, at der til 2den Behandling af Finanslovforslaget for 1890—91 maatte blive stillet

et Forslag om paa Kommunitetets Budget at optage som en særlig Udgiftspost:

Udgifter til Indretning paa den botaniske Haves Grund af et Gymnastikhus for Studerende og til deres Undervisning i Gymnastik:

1. Opførelse af et Gymnastikhus	42028	Kr. 20 Ø.
2. Anskaffelse af Apparater.....	1360	— » —
3. Vederlag til Lærere og Betjente.....	1600	— » —
Ialt...	44988	Kr. 20 Ø.

Det sidste Beløb var beregnet for et halvt Aar, under den Forudsætning, at en eventuel Bygning vilde kunne opføres i Sommeren 1890 og tages i Brug i den sidste Halvdel af Finansaaret.

Af Ministeriet blev der derefter under 19de Januar 1892 begjært Konsistoriums Erklæring med Hensyn til Bortledningen af Røgen fra Varmeapparatet i det foreslaaede Gymnastikhus.

Konsistorium indsendte under 14de September s. A. en Erklæring fra Udvalget, der efter Forhandlinger med Bygningsinspektøren indsendte en Plan fra denne, hvorefter Bygningen kom til at ligge 7 Alen indenfor Stakittet i botanisk Have, og hvorved det blev muligt at benytte den ved Palmehuset værende Skorsten. Udgiften ved Bygningens Opførelse vilde herefter blive 44440 Kr. imod tidligere 42028 Kr.

Ministeriet stillede derpaa til 2den Behandling i Folkethinget af Finanslovsforslaget 1893—94 Forslag om Opførelsen af fornævnte Gymnastikhus, i hvilket Forslag tillige opførtes et Beløb af 150 Kr. aarlig til Apparaternes Vedligeholdelse. Forslaget, der kun blev tiltraadt af et Mindretal af Folkethingets Finansudvalg, blev taget tilbage af Kirke- og Undervisningsministeren, men atter gjenoptaget til Finanslovens 3die Behandling med Bemærkning, at Kommissionen, der var nedsat til Overvejelse af forskjellige Spørgsmaal angaaende Ordningen af Gymnastikundervisningen ved Landets Skoler, paa det Varmeste havde anbefalet den til Grund for den søgte Bevilling liggende Plan for Gymnastikhuset m. v. i sin Almindelighed, men havde gjort Forslag om enkelte Ændringer i den i specielle Retninger. Bygningsinspektøren havde i en Erklæring meddelt, at Udgifterne ved disse Ændringers Gjennemførelse vilde blive forøgede med 7000 Kr. Forslaget blev forkastet i Folkethinget.

Forslaget blev atter stillet paa Finanslovsforslaget for 1894—95, men ikke bevilget paa Finansloven for s. A.

Angaaende et paa Finanslovsforslaget for 1895—96 stillet Forslag om Leje af Gymnastiklokale i Studenterhjemmets under Opførelse værende Bygning henvises til de senere Aarbøger.

II. Universitetets Almanakprivilegium.

I Skrivelse af 3die Juli 1893 til Kirke- og Undervisningsministeriet bemærkede Konsistorium, at i Henhold til dets Resolution af 22de Oktober 1853 blev der mellem den daværende Universitetskvæstor, Kancelliraad Frydensberg paa Universitetets Vegne og Boghandler F. Hegel under 5te November 1853 oprettet en Kontrakt angaaende Forhandlingen af Almanak-

ker for Aaret 1854 og indtil Videre. Den oprettede Kontrakt angik efter dens Ordlyd kun Forhandlingen af de af Universitetet udgivne Almanakker, men blev dog ogsaa anvendt paa de Almanakker, der med Universitetets Tilladelse udgives af Andre mod en Afgift til Universitetet, saaledes at Boghandler Hegel for de dermed forbundne Forretninger oppebar samme Rabat af 25 pCt., som Kontraktens § 3 hjemlede ham med Hensyn til de af Universitetet udgivne Almanakker, mod at han ydede Udgifterne den samme Rabat af 20 pCt., som han i Henhold til Kontraktens § 4 var pligtig at give Kjøbere af Universitetsalmanakken.

Efter Etatsraad F. Hegels Død havde det været under Overvejelse, om ikke Universitetskvæsturen, efterat den ved Indflytning i de nye Lokaler i Studiestræde vilde faa den dertil fornødne Plads, selv kunde overtage Forretningerne med Hensyn til de Almanakker, som med Universitetets Tilladelse udgives af Andre mod en Afgift til Universitetet, saaledes at Boghandlerens Rabat for en betydelig Del af Almanakforretningerne derved vilde ophøre. Kvæstor oprettede under Hensyn hertil en mundtlig Kontrakt med afdøde Etatsraad Hegels Søn, Boghandler Jacob Hegel, hvorefter Forhandlingen hidtil havde været besørget af ham i Overensstemmelse med den med afdøde Etatsraad Hegel afsluttede Kontrakt. Dette midlertidige Kontraktsforhold blev efter Almanakkomiteens Indstilling approberet af Konsistorium under 13de December 1892 for Tiden indtil Udgangen af Finansaaret 1892—93.

Fra Almanakkomiteen havde Konsistorium derefter modtaget en Skrivelse af 25de Juni 1893, hvori bemærkedes, at det Lokale, der nu benyttes til Almanakforretningen, var saaledes indrettet, at der Intet vilde være til Hinder for, at Kvæsturen med Almanakken for 1894 kunde overtage Forretningerne med Hensyn til de Almanakker, som med Universitetets Tilladelse udgives af Andre mod en Afgift til Universitetet, ved hvilken Foranstaltning der vilde kunne inddrages det Udbytte af c. 1400 Kr. aarlig, som Boghandler Hegel efterhaanden havde opnaaet af denne Del af Almanakken. Med Hensyn til de af Universitetet udgivne Almanakker ansaa Almanakkomiteen det derimod for rettest, at Forhandlingen af disse Almanakker fremdeles foregik gjennem en Boghandel, og foreslog, da Boghandler Jacob Hegel paa en tilfredsstillende Maade havde varetaget Almanakforhandlingen, at der blev oprettet skriftlig Kontrakt med ham angaaende Forhandlingen af Almanakken for 1894 og indtil videre paa de samme Vilkaar som i den tidligere Kontrakt af 1853, dog saaledes, at der optoges det udtrykkelige Forbehold, at de Almanakker, som med Universitetets Tilladelse udgives af Andre end Universitetet, ikke vare indbefattede i Kontraktsforholdet. I Kontrakten vilde formentlig tillige være at betinge, at Boghandler Hegel for de med Forhandlingen forbundne Oppebørsler deponerede 18000 Kr. i anordningsmæssige Effekter i Universitetets Kasse.

Som Vederlag for det forøgede Arbejde, der efter fornævnte Ordning vilde komme til at paahvile Kvæsturen, foreslog Almanakkomiteen, at de Honorarer, der hidtil vare blevne ydede Kvæstors Fuldmægtig og Kvæsturens Bud for Forretninger med Almanakken, nemlig 50 Kr. aarlig til hver, bleve forhøjede til 300 Kr. aarlig for Fuldmægtigen og 250 Kr. aarlig for Budet,

hvorhos Komiteen indstillede, at de for Tælling og Stempling af Almanakker hidtil budgetterede 1200 Kr. aarlig under Hensyn til, at Antallet af de Almanakker, der, udgivne som Luxusgjenstande eller anbragte som Reklame paa skrøbelige Artikler, krævede særlig megen Tid at stemple, i de senere Aar var steget meget betydeligt, forhøjedes til 1450 Kr. Komiteen bemærkede, at den nye Ordning vel ogsaa vilde medføre forøget Arbejde for Regnskabsførerne i Kvæsturen, men at den efter Omstændighederne troede at burde indskrænke sig til at foreslaa fornævnte Vederlag, der alene vilde komme Bestillingsmænd med lavere Lønninger tilgode. Efter det Foranførte vilde da Universitetets Indtægtspost 3: »Indtægter af Almanakprivilegiet« i Forslaget til Finansloven for 1894—95 kunne foreslaaes forhøjet fra 37000 Kr. til 37700 Kr., altsaa med 700 Kr.

Konsistorium indstillede i Henhold hertil:

»at der med Boghandler Jacob Hegel oprettes en skriftlig Kontrakt om Forhandlingen af Universitetets Almanakker for 1894 og indtil videre paa de samme Vilkaar, som vare gjældende for Forhandlingen af Almanakken efter den med Etatsraad Hegel under 5te November 1853 oprettede Kontrakt, dog med den Tilføjelse, at de Almanakker, som med Universitetets Tilladelse udgives af Andre mod Afgift til Universitetet, ikke ere indbefattede i Kontraktsforholdet, samt mod at det i Kontrakten betinges, at Boghandler Jacob Hegel for de med Forhandlingen forbundne Oppebørsler deponerer 18000 Kr. i anordningsmæssige Effekter i Universitetets Kasse;

at Forretningerne med Hensyn til de Almanakker, som med Universitetets Tilladelse udgives af Andre mod Afgift til Universitetet, med Almanakken for 1894 og indtil videre varetages af Universitetskvæsturen;

at de Honorarer, der hidtil ere blevne ydede en Fuldmægtig i Kvæsturen og Kvæsturens Bud for Forretninger ved Almanakken, nemlig 50 Kr. aarlig til hver, med Forretningerne ved Almanakken for 1894 og indtil videre forhøjes til 300 Kr. aarlig for Fuldmægtigen og til 250 Kr. aarlig for Budet, samt

at de for Tælling og Stempling af Almanakker hidtil budgetterede 1200 Kr. aarlig med Forretningerne ved Almanakken for 1894 forhøjes til 1450 Kr. aarlig,

saaledes at der om den nye Ordning og den derved tilvejebragte Forøgelse af Universitetets Indtægtspost 3 »Indtægter af Almanakprivilegiet« med netto 700 Kr. bliver at optage den fornødne Forklaring i Universitetets Budget for 1894—95«.

Ministeriet bifaldt under 21de Juli 1893 Indstillingen.

I Henhold til Almanakkomiteens Indstilling bifaldt Konsistorium ved Skrivelse af 17de Marts 1893, at det maatte tillades den i Kjøbenhavn værende Afdeling af »Frelsens Hær« at udgive Væggekalendere med Dagfortegnelser for 1893, saaledes som de fandtes anførte paa de medfulgte to Bilag, mod at der til Universitetets Kasse betaltes den sædvanlige Afgift af 8 Øre for hvert Exemplar af den engelske og 4 Øre pr. Exemplar af den svenske Kalender, i hvilken Afgift Hovedforhandleren af Almanakken dog var pligtig at give 20 pCt. Rabat, naar Antallet af Kalenderne udgjorde 50 Exemplarer.